

Krzysztof Świąteczak

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska

e-mail: krzysztofswiateczak@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8112-538X

**GŁOSA APROBUJĄCA DO WYROKU SĄDU
NAJWYŻSZEGO Z DNIA 16 LISTOPADA 2017 R.,
V CSK 81/17¹**

**A COMMENTARY OF THE SUPREME COURT'S JUDGMENT
OF NOVEMBER 16, 2017, REF. NO. V CSK 81/17**

Abstract

In the judgment of November 16, 2017, Ref. V. CSK 81/17, the Supreme Court ruled that starting a business in the form of running a go-go club in the commune does not violate its good name, even if some activities in its activity are contrary to the law. In addition, there are no grounds to distinguish the personal interest of a legal person in the form of a credible image.

The purpose of this opinion is to evaluate the above resolution of the Supreme Court. The author intends to compare the judgment of the Supreme Court with the views of representatives of the doctrine of Polish judicial law and previous case-law.

---

¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2017 r., V CSK 81/17, Legalis.

KEYWORDS

personal interests, legal person, good reputation, image

SŁOWA KLUCZOWE

dobra osobiste, osoba prawna, dobre imię, wizerunek

1. WSTĘP

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 listopada 2017 r., V CSK 81/17², orzekł, iż podjęcie działalności gospodarczej w formie prowadzenia klubu go-go na terenie gminy nie narusza jej dobrego imienia, nawet jeżeli niektóre czynności w prowadzonej działalności są sprzeczne z przepisami prawa. Ponadto według Sądu Najwyższego brak jest podstaw do wyróżnienia, odrębnego w stosunku do dobrego imienia, dobra osobistego osoby prawnej w postaci wiarygodnego wizerunku.

2. STAN FAKTYCZNY

Stan faktyczny w niniejszej sprawie był następujący. Agencja Reklamowo-Marketingowa „E.” sp. z o.o. w K., M. M. i K. sp. z o.o. w H. (dalej: pozwani) prowadzili działalność gospodarczą polegającą na zarządzaniu siecią klubów G. Funkcjonowały one najpierw pod nazwą C., a później pod innymi nazwami. Dwa z nich znajdowały się na terenie gminy W. W klubach tych sprzedawano alkohol bez wymaganych zezwoleń. Okazane bowiem w toku kontroli zezwolenia okazały się nieaktualne, dotyczyły innych lokali lub imprez cateringowych albo przyjęć zamkniętych. Ponadto ceny sprzedawanych alkoholi były rażąco wygórowane. Działalność klubów reklamowały tzw. promotorki, którymi były młode kobiety posługujące się charakterystycznymi parasolkami. Zaczepiały one w sposób nachalny i nieustępliwy znajdujących się na obszarze rynku i przyległych do niego ulic mężczyzn, także w obecności towarzyszących im osób (dzieci, żon, partnerek), mimo negatywnych reakcji zaczepianych i ostrzeżeń ze strony funkcjonariuszy straży miejskiej. Urząd Miasta otrzymywał w związku z ww. incydentami skargi wnoszone przez osoby prowadzące inne lokale (restauracje,

² LEX nr 2440468.

puby). Kluby G. cieszyły się złą sławą, co potwierdziło mające miejsce w nocy z 21 na 22 września 2014 r. w klubie przy ul. R. pobicie ze skutkiem śmiertelnym klienta przez ochroniarza.

3. DROGA SĄDOWA

Działania klubów G. kolidowały z działalnością gminy W. Rada Miejska W. w dniu 10 kwietnia 2014 r. podjęła uchwałę o utworzeniu parku kulturowego „S.”, na którego obszarze zakazano organizowania działań służących reklamie, w tym stosowania oświetlonych lub podświetlonych szyldów, kasetonów, neonów, odnoszących się do sklepów z artykułami o charakterze erotycznym i lokali o podobnym profilu działalności. W związku z wyborem W. na Europejską Stolicę Kultury nastąpiła intensyfikacja działalności gminy W. w zakresie organizacji i prowadzenia festiwali, koncertów, konferencji i innych przedsięwzięć artystyczno-kulturalnych, skupiających uwagę mieszkańców i turystów z całego świata.

W celu rozwiązania problemów związanych z działaniami Klubów G., gmina W. postanowiła skierować sprawę na drogę sądową. Sąd okręgowy wyrokiem z dnia 30 listopada 2015 r. nakazał pozwanym zaniechania działalności gospodarczej, polegającej na prowadzeniu klubów nocnych „G.” w W. następujących praktyk, naruszających dobra osobiste Gminy W. w postaci dobrego imienia (renomy) i wiarygodności wizerunku:

1) namawiania przechodniów do korzystania z usług klubów przy ul. R. i R. 29;

2) stałej sprzedaży alkoholu bez wymaganych prawem decyzji zezwalających na sprzedaż oraz posługiwania się cofniętymi decyzjami zezwalającymi na sprzedaż;

3) zmiany nazw klubów „G.” na „P.” przy ul. R. i „P.” przy ul. R. 29 bez wyraźnej informacji o tym przy jednoczesnej informacji o zakończeniu działalności klubów „G.”;

4) sprzedaży napojów, alkoholi i napojów alkoholowych za cenę rażąco zawyżoną.

Według sądu okręgowego dokonane ustalenia faktyczne uzasadniały udzielenie gminie W. na podstawie art. 23 i 24 w związku z art. 43 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny³ żądanej przez nią ochrony w zakresie odnoszącym się do naruszenia przez pozwaną jej dóbr osobistych w postaci dobrego imienia (renomy) i wiarygodności wizerunku. Zdaniem sądu okręgowego

³ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 1740, z późn. zm.); dalej: k.c.

bezprawne działania pozwanego dotyczące m.in. nielegalnej sprzedaży alkoholu połączone z prowadzeniem działalności godzącej w dobre obyczaje zmierzało do negatywnego postrzegania gminy W. przez społeczeństwo oraz utrudniało to starania o utrzymanie i kreowanie wizerunku gminy W. jako metropolii kulturalnej, turystycznej, bezpiecznej i przyjaznej dla ogółu swoich mieszkańców i turystów z całego świata oraz podważało jej wiarygodność i zaufanie do niej jako jednostki samorządu, która ma obowiązek zapewnić na swym obszarze bezpieczeństwo i możliwość realizacji potrzeb kulturalnych oraz rozrywkowych w granicach wyznaczonych przez prawo i ogólnie akceptowane w społeczeństwie obyczaje i zasady postępowania.

Sąd apelacyjny w wyroku z dnia 31 sierpnia 2016 r. podzielił ustalenia faktyczne sądu okręgowego, ale nie zaakceptował dokonanej przez sąd I instancji oceny prawnej. Według sądu apelacyjnego z dwóch dóbr osobistych wskazanych przez sąd okręgowy, czyli dobrego imienia i wiarygodnego wizerunku, osobie prawnej przysługuje jedynie pierwsze z nich. Zdaniem sądu apelacyjnego działania skarżącej objęte stanem faktycznym sprawy – tj. prowadzenie klubów z tańcem erotycznym i drogami alkoholami, stała sprzedaż alkoholu po bardzo wysokich cenach i z naruszeniem reglamentujących ją przepisów, zmiana nazw klubów, zachęcanie przechodniów do korzystania z usług klubów przez „promotorki” używające rekwizytów w postaci parasolek – nie naruszają dobra osobistego w postaci dobrego imienia i nie mają z nim żadnego związku.

4. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU NAJWYŻSZEGO

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 listopada 2017 r., V CSK 81/17, podzielił stanowisko sądu apelacyjnego. Nie ma bowiem podstaw ku temu, aby obok dobrego imienia osoby prawnej zostało wyodrębnione kolejne dobro osobiste w postaci wizerunku lub wiarygodnego wizerunku osoby prawnej. Dobro osobiste w postaci wizerunku, o jakim mowa w art. 23 k.c. i art. 81 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁴, to podobizna człowieka na obrazie, fotografii lub utrwalona w inny sposób. Takie dobro osobiste przysługuje tylko człowiekowi i nie ma swojego odpowiednika w postaci dobra przysługującego osobie prawnej⁵. Tym samym pojęcie „wizerunek” („wiarygodny wizerunek”) można uznać za synonim „dobrego imienia” („reputacji”, „renomy”) osoby prawnej. Zatem gminie jako osobie prawnej przysługuje dobro osobiste w postaci dobrego imienia, reputacji, renomy, nie przysługuje natomiast,

⁴ Tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 1062.

⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r., III CSK 39/09, Legalis.

odrębne w stosunku do niego, dobro osobiste w postaci wizerunku lub wiarygodnego wizerunku.

Według Sądu Najwyższego w powyższym stanie faktycznym nie doszło do naruszenia przez działania pozwanej spółki dobra osobistego gminy W. w postaci dobrego imienia. Przez dobra osobiste osoby prawnej rozumie się wartości niemajątkowe związane z wyodrębnieniem osoby prawnej i jej działaniem w zakresie swych zadań, dodając przy tym niekiedy, że chodzi tu o wartości umożliwiające prawidłowe funkcjonowanie osoby prawnej w zakresie jej zadań⁶. W przypadku gminy będzie to cała obszerna sfera zadań wyznaczonych przez ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁷, czyli zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych, urbanistyka, komunikacja, opieka zdrowotna, handel, oświata, kultura, rozrywka, turystyka; zaspokajanie szerokich potrzeb wspólnoty mieszkańców gminy.

Dobre imię osoby prawnej, to opinia, jaką dana osoba prawna ma w społeczeństwie ze względu na prowadzoną działalność w zakresie swych zadań⁸. Do jego naruszenia dochodzi przez przypisanie danej osobie prawnej niewłaściwego działania, mogącego spowodować utratę do niej zaufania potrzebnego do prawidłowego jej funkcjonowania w zakresie swych zadań⁹, a naruszenie przyjmuje co do zasady postać wypowiedzi pisemnych lub ustnych albo obrazów rozpowszechnianych w jakikolwiek sposób. Żadne z działań klubów nie miały takiego charakteru. Nie były one również intencjonalnie skierowane na wyrażenie jakichkolwiek twierdzeń lub opinii odnoszących się do gminy W. Pozwana spółka podejmowała te działania tylko dlatego, że uważała je za mieszczące się w ramach dozwolonej działalności gospodarczej. Natomiast problem dotyczący zgodności z prawem tychże działań podlega ocenie właściwych w tym zakresie organów, a drogą do przeciwdziałania prowadzeniu działalności z naruszeniem przepisów nie jest powództwo o ochronę dóbr osobistych, lecz efektywne egzekwowanie wskazanych przepisów za pomocą środków publicznoprawnych przez powołane do tego organy.

Nie zasługuje na aprobatę tendencja rozszerzająca zastosowanie przepisów o ochronie dóbr osobistych do realizacji celów, do których osiągnięcia one się nie nadają¹⁰.

⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1986 r., II CR 295/86, OSNC 1988, nr 2–3, poz. 40; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2009 r., I CSK 440/08, LEX nr 511034; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2015 r., I CSK 16/14, LEX nr 1621771.

⁷ Tekst jedn. Dz.U z 2021 r., poz. 1372; dalej: u.s.g. Zob też. art. 6–9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 1372).

⁸ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2005 r., III CK 622/04, Legalis.

⁹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2006 r., I CSK 169/06, Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2016 r., I CSK 419/15, Legalis.

¹⁰ Odniesienie się do spraw będących wyrazem tej tendencji: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2013 r., III CSK 198/12, OSNC 2013, nr 12, poz. 141; wyrok Sądu Najwyższego z dnia

5. STANOWISKO GLOSATORA

Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie należy uznać za słuszne. W orzecznictwie dobra osobiste osób prawnych definiowane są jako „wartości niemajątkowe, dzięki którym osoba prawna może funkcjonować zgodnie ze swym zakresem działań”¹¹. „Zakres działań” niekiedy zastępowany jest terminem „profil działalności”¹².

Artykuł 43 k.c. nie zawiera przykładowego katalogu dóbr osobistych osób prawnych. Wskazuje on jedynie, iż przepisy o ochronie dóbr osobistych osób fizycznych stosuje się odpowiednio do osób prawnych. Brak wskazania przez ustawodawcę przykładowego katalogu dóbr osobistych osób prawnych sprawia, iż konieczne jest stworzenie takiego katalogu na podstawie badań przeprowadzonych przez przedstawicieli doktryny, a także bogatej praktyki orzeczniczej ostatnich dziesięcioleci¹³. Niemniej jednak nie jest możliwe wskazanie wszystkich dóbr osobistych przysługujących osobom prawnym¹⁴.

W judykaturze i piśmiennictwie panuje zgodność, co do tego, iż osobom prawnym przysługują takie dobra osobiste jak: dobre imię, nazwa, czy tajemnica korespondencji¹⁵. Katalog ten jest dość często poszerzany o nietykalność pomieszczeń¹⁶ oraz prawo do prywatności¹⁷. Wraz z rozwojem społecznej gospodarki rynkowej coraz bardziej zwraca się uwagę na ochronę dóbr osobistych osób prawnych, co skutkuje wyszczególnieniem w ostatnich latach także innych niż powyższe dóbr

---

24 września 2015 r., V CSK 741/14, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 95, s. 143; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2015 r., I CSK 896/14, OSNC ZD 2017, nr B, poz. 29, s. 72.

¹¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1986 r., II CR 295/86, OSNC 1988, nr 2–3, poz. 40; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2008 r., II CSK 111/08, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 grudnia 2012 r., VI ACa 1199/11, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 listopada 2015 r., I ACa 636/15, LEX nr 1938374; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 stycznia 2017 r., I ACa 2121/15, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 listopada 2018 r., VI ACa 956/17, Legalis.

¹² Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 czerwca 2017 r., I ACa 192/17, Legalis.

¹³ K. Świątczak, *Dobra osobiste osób prawnych w polskim prawie cywilnym*, Łódź 2020, s. 41.

¹⁴ I. Lewandowska-Malec (red.), *Dobra osobiste*, Warszawa 2017, s. 101.

¹⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2013 r., III CSK 198/12, OSNC 2013, nr 12, poz. 141; F. Błahuta [et al.], *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I, Warszawa 1972, s. 121.

¹⁶ M. Załucki (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Legalis/el. 2020, komentarz do art. 43 k.c.; M. Fras, M. Habdás (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna (art. 1–125)*, LEX/el. 2018, komentarz do art. 43 k.c.

¹⁷ K. Osajda (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Legalis/el. 2020, komentarz do art. 43 k.c. W orzecznictwie pojawiają się natomiast orzeczenia, w których neguje się przysługiwanie osobom prawnym dobra osobistego w postaci prawa do prywatności. Zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 lutego 2014 r., V ACa 690/13, Legalis. Zob. także: J. Gudowski (red.), *Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz do wybranych przepisów*, LEX/el. 2018, komentarz do art. 43 k.c.

osobistych osób prawnych. Są to kolejno: wolność prowadzenia działalności gospodarczej, wolność komunikowania się i wypowiedzi, wolność prowadzenia aktywności społecznej, politycznej i religijnej¹⁸, prawo do klienteli, tajemnica przedsiębiorstwa, prawo do niezakłóconego czerpania zysku z prowadzonej działalności gospodarczej, znak symbolizujący osobę prawną czy znak indywidualizujący osobę prawną¹⁹. Trzeba przy tym wskazać, iż w odniesieniu do tychże dóbr osobistych pojawia się bardzo wiele sporów w orzecznictwie i doktrynie²⁰.

Dobre imię osoby prawnej określane jest niekiedy także jako dobra sława, reputacja, renoma²¹, uznanie, autorytet²², marka bądź ugruntowana pozycja²³. Uznaje się je jako odpowiednik czci osoby fizycznej²⁴. Jest to jedno z najważniejszych dóbr osobistych osób prawnych²⁵, będące najczęściej spośród wszystkich innych dóbr osobistych tychże podmiotów przedmiotem ochrony²⁶. Wiąże się ono z wyobrażeniami, ocenami czy opiniami, jakie mają o danej osobie prawnej inne podmioty²⁷. Brane są przy tym pod uwagę takie czynniki, jak: cel działalności osoby prawnej²⁸, dotychczasowa jej działalność, renoma od chwili jej powstania²⁹, rodzaj prowadzonej działalności³⁰, osiągnięcia, zewnętrzna skuteczność czy spektakularność działań³¹. Dobre imię osoby prawnej podlega ochronie niezależnie od zakresu i przedmiotu prowadzonej działalności, rozpoznawalności na rynku czy długości jej istnienia³².

¹⁸ P. Księżak, M. Pyziak-Szafnicka (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz. Część ogólna*, LEX/el. 2014, komentarz do art. 43 k.c.

¹⁹ K. Świątczak, *Dobra osobiste...*, s. 59.

²⁰ *Ibidem*, s. 59.

²¹ K. Osajda (red.), *Kodeks...*, komentarz do art. 43 k.c.

²² M. Fras, M. Habdas (red.), *Kodeks...*, komentarz do art. 43 k.c.

²³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 kwietnia 2019 r., I ACa 17/18, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 października 2019 r., V ACa 17/19, Legalis.

²⁴ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2006 r., I CSK 169/06, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 grudnia 2013 r., V ACa 356/13, Legalis.

²⁵ A. Kubiak-Cyrul, *Dobra osobiste osób prawnych*, Kraków 2005, s. 165.

²⁶ M. Fras, M. Habdas (red.), *Kodeks...*, komentarz do art. 43 k.c.

²⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 16 października 2014 r., I ACa 946/14, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 maja 2017 r., I ACa 380/16, Legalis. Zob. także: K. Świątczak, *Dobra osobiste...*, s. 43.

²⁸ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2017 r., IV CSK 131/17, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 września 2012 r., I ACa 381/12, Legalis. Także: A. Kubiak-Cyrul, *Dobra osobiste...*, s. 166; K. Świątczak, *Dobra osobiste...*, s. 43.

²⁹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2005 r., III CK 622/04, Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2015 r., I CSK 16/14, LEX nr 1621771; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2017 r., IV CSK 131/17, Legalis. Zob. także: K. Świątczak, *Dobra osobiste...*, s. 43.

³⁰ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2006 r., I CSK 169/06, Legalis.

³¹ J. Koczanowski, *Ochrona dóbr osobistych osób prawnych*, Kraków 1999, s. 130.

³² K. Świątczak, *Dobra osobiste...*, s. 44; J. Gudowski (red.), *Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz...*, komentarz do art. 43 k.c.; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 marca

W piśmiennictwie wskazuje się, że naruszenia dobrego imienia osoby prawnej można dokonać na dwa sposoby. Pierwszym z nich jest rozpowszechnianie informacji o faktach, zaś drugim jest rozpowszechnianie ocen³³. Nie jest przy tym wykluczone połączenie dwóch ww. form. Zarzuty albo krzywdzące oceny nie wystarczy sformułować na forum wewnętrznym³⁴. Wymaga się ich upublicznienia. Wtedy dopiero można mówić o naruszeniu dobrego imienia osoby prawnej³⁵. W orzecznictwie wskazuje się, iż do naruszenia wyżej wymienionego dobra osobistego dochodzi, gdy wobec osoby prawnej formułowane są nieprawdziwe zarzuty dotyczące, między innymi, słabej jakości wytwarzanych bądź sprzedawanych produktów³⁶, kiepskiej kondycji finansowej osoby prawnej³⁷, braku rzetelności w prowadzeniu działalności³⁸ czy niewłaściwego traktowania pracowników³⁹.

W odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego dobre imię danej gminy, powiatu czy województwa może zostać naruszone poprzez formułowanie zarzutów odnoszących się zarówno do jej organów, jak i jej urzędników⁴⁰. Zarzuty nie muszą dotyczyć wszystkich urzędników. Wystarczy, że będą one dotyczyły niektórych z nich⁴¹, czy nawet pojedynczej osoby. Jeżeli więc nawet tylko wobec urzędników samorządowych sugeruje się występowanie określonych wysoce negatywnych zachowań, to tym samym podważa się autorytet samej osoby prawnej i naraża ją na utratę zaufania społeczności samorządowej⁴². Negatywne wypowiedzi przypisujące niewłaściwe zachowanie czy funkcjonowanie naruszają dobra osobiste nie tylko wtedy, gdy będą się odnosić do jednostki samorządu terytorialnego czy jej urzędników. Także zarzuty odnoszące się do

---

2011 r., I ACa 204/11, LEX nr 898639; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 grudnia 2017 r., I ACa 723/17, Legalis.

³³ J. Koczanowski, *Ochrona dóbr osobistych...*, s. 141 cyt. za: K. Świątczak, *Dobra osobiste...*, s. 44.

³⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 sierpnia 2015 r., I ACa 544/15, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 listopada 2015 r., I ACa 636/15, LEX nr 1938374.

³⁵ K. Świątczak, *Dobra osobiste...*, s. 45.

³⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 25 kwietnia 2013 r., I ACa 102/13, Legalis.

³⁷ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 lutego 2011 r., I ACa 909/10, LEX nr 1120187; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 stycznia 2015 r., VI ACa 499/14, Legalis.

³⁸ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 września 2013 r., I ACa 322/13, Legalis; wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 13 maja 2014 r., I C 1777/12, LEX nr 1541210.

³⁹ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 lutego 2011 r., I ACa 909/10, LEX nr 1120187; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2016 r., I CSK 419/15, Legalis.

⁴⁰ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2016 r., V CSK 486/15, LEX nr 2041120.

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2016 r., V CSK 486/15, LEX nr 2041120.

podległych jednostek organizacyjnych, np. szkoły podstawowej, naruszają dobra osobiste tejsze jednostki⁴³.

W przedmiotowej sprawie pozwany podmiot nie podjął jednakowoż takich działań, które w jakikolwiek sposób odpowiadałyby wyżej wymienionym przykładom. Jego działania były nastawione na chęć zysku, a nie na naruszenie dobrego imienia gminy. Do takiego naruszenia mogłoby dojść na przykład wtedy, gdyby prezentowane w lokalu bądź przez pracowników lokalu treści sugerowały, że z jego usług korzystają chociażby urzędnicy gminy. Ze stanu faktycznego nic takiego nie wynika.

Należy także wyrazić aprobatę wobec stanowiska Sądu Najwyższego, który wskazuje na brak podstaw do wyróżnienia odrębnego w stosunku do dobrego imienia, dobra osobistego osoby prawnej w postaci wiarygodnego wizerunku.

W przedwojennej doktrynie wizerunek definiowano jako „konkretyzację obrazu fizycznego zdatną do rozpowszechniania”⁴⁴. Obecnie przez pojęcie wizerunku rozumie się „rysy twarzy bądź znamiona sylwetki, względnie inne cechy fizyczne człowieka pozwalające na jego indywidualizację i identyfikację, stwarzające poczucie tożsamości i niepowtarzalności określające »osobistość« człowieka”⁴⁵. Jest to jedno z dóbr osobistych człowieka, które „oznacza podobiznę człowieka utrwaloną jako portret, fotografia lub w innej postaci”⁴⁶. Pomimo różnorodności definicji nie budzi wątpliwości, iż wizerunek stanowi przedstawienie obrazu fizycznego człowieka⁴⁷.

Do kręgu dóbr osobistych osób prawnych nie należą zaś te dobra, które są immanentnie związane z osobą ludzką⁴⁸, tj. życie, zdrowie, nietykalność cielesna, życie intymne, swoboda sumienia, twórczość naukowa, artystyczna

⁴³ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2015 r., I CSK 16/14, LEX nr 162177. W przedmiotowej sprawie dobra osobiste gminy zostały naruszone poprzez opublikowanie artykułów prasowych pt. „Orgia w Gimnazjum” oraz „Gimnazja psują nasze dzieci”.

⁴⁴ S. Ritterman, *Komentarz do ustawy o prawie autorskim*, Kraków 1937, s. 120, cyt. za: P. Ślęzak, *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, Legalis/el. 2017, komentarz do art. 81 u.p.a.p.p.

⁴⁵ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2003 r., I CKN 100/01, Legalis. Definicja ta jest aprobowana przez doktrynę. Zob. J. Balcarczyk, *Prawo do wizerunku i jego komercjalizacja*, LEX/el. 2009; P. Wasilewski, *Wolność prasowej wypowiedzi satyrycznej. Studium cywilistyczne na tle porównawczym*, LEX/el. 2012; M. Zaremba (red.), *Prawo prasowe. Komentarz*, LEX/el. 2018, komentarz do art. 13.

⁴⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r., III CSK 39/09, Legalis.

⁴⁷ P. Ślęzak, *Ustawa o prawie autorskim...*, komentarz do art. 81 u.p.a.p.p.; J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, Warszawa 2001, s. 533; A. Matlak, *Cywilnoprawna ochrona wizerunku*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2004, nr 2, s. 318–324; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2009 r., I CSK 72/09, Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2004 r., II CK 330/03, Legalis. Więcej zob. E. Ferenc-Szydełko (red.), *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, Legalis/el. 2016, komentarz do art. 81 u.p.a.p.p.

⁴⁸ Z. Radwański, A. Olejniczak, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2017, s. 194; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r., III CSK 39/09, Legalis.

i racjonalizatorska itp.⁴⁹. W odniesieniu do pewnych dóbr osobistych trudno poszukiwać analogii między człowiekiem a osobą prawną⁵⁰. Wizerunku osoby prawnej nie stanowi „ani wizerunek miejsca jej siedziby ani osób, wchodzących w skład jej organów, lub nawet całego zespołu itp., jej elementów (z osobna lub łącznie wziętych)”⁵¹. Rozumiane w ten sposób dobro osobiste nie przysługuje osobom prawnym⁵².

Nie jest wykluczone, że za kilka bądź kilkanaście lat stanowisko to ulegnie przynajmniej częściowej zmianie, gdyż coraz częściej judykatura opowiada się za przysługiwaniem osobom prawnym dobra osobistego w postaci wizerunku⁵³. Słuszny wydaje się jednak pogląd, według którego należy rozpatrzyć możliwość przyznania osobie prawnej swego rodzaju wizerunku, jednakowoż biorąc pod uwagę odpowiedniość stosowania przepisów o dobrach osobistych osób fizycznych, do osób prawnych wskazane jest zachowanie w tym zakresie daleko idącej ostrożności⁵⁴.

Pewne kontrowersje wzbudza natomiast utożsamianie przez Sąd Najwyższy dóbr osobistych gminy z zadaniami wyznaczonymi jej w ustawie o samorządzie gminnym. Przepisy te, jak wskazuje ustawa, dotyczą zakresu działania gminy i są realizacją zasady decentralizacji władzy publicznej⁵⁵. Dotyczą one zatem innej problematyki, a bardzo szeroki i do tego otwarty katalog zadań własnych gminy wyrażony w art. 7 u.s.g. mógłby, gdyby uwzględniano go przy ocenie

⁴⁹ J. Balcarczyk, *Dobra osobiste w XXI wieku. Nowe wartości, zasady, technologie*, Warszawa 2012, s. 491.

⁵⁰ M. Gutowski (red.), *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1–352*, Legalis/el. 2018, komentarz do art. 43 k.c. Zob. także: I. Lewandowska-Malec (red.), *Dobra...*, s. 98.

⁵¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1977 r., I CR 159/77, Legalis.

⁵² Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2017 r., V CSK 81/17, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 5 grudnia 2012 r., I ACa 1224/12, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 października 2014 r., I ACa 456/14, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 czerwca 2017 r., VI ACa 293/16, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 1 sierpnia 2019 r., V ACa 501/18, Legalis.

⁵³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 7 listopada 2012 r., I ACa 769/12, LEX nr 1237451; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 stycznia 2014 r., I ACa 666/13, LEX nr 1425370; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 lutego 2014 r., I ACa 1086/13, LEX nr 1437961; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 27 lutego 2014 r., I ACa 784/13, LEX nr 1437910; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 sierpnia 2015 r., I ACa 544/15, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 listopada 2015 r., I ACa 636/15, LEX nr 1938374; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 marca 2017 r., I ACa 138/16, LEX nr 2394843; wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 18 października 2017 r., I C 1704/16, LEX nr 2413732. Zob. także: A. Partyk, *Wizerunek osoby prawnej jako jej dobro osobiste*, LEX/el. 2014.

⁵⁴ K. Świątczak, *Dobra osobiste...*, s. 58.

⁵⁵ S. Gajewski, A. Jakubowski, *Ustawa o samorządzie gminnym (w:) S. Gajewski, A. Jakubowski (red.), Ustawy samorządowe. Komentarz*, Legalis/el. 2018, komentarz do art. 6 u.s.g.

naruszenia dóbr osobistych gminy, doprowadzić do niepożądanego w polskim prawie cywilnym tendencji nadmiernego rozszerzania katalogu dóbr osobistych⁵⁶.

W piśmiennictwie wskazuje się, iż aktualny sposób uregulowania ochrony dóbr osobistych w Kodeksie cywilnym rodzi wiele trudności⁵⁷. W glosowanym orzeczeniu uwidocznił się po raz kolejny istotny problem pojawiający się zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie, tj. odpowiednie stosowanie przepisów o dobrach osobistych osób fizycznych w stosunku do osób prawnych. Polski ustawodawca w art. 43 k.c. nie dał podmiotom stosującym prawo żadnych wskazań odnośnie do tejże problematyki, a wskazał jedynie poprzez zastosowanie normy o charakterze blankietowym na wymóg odpowiedniego stosowania⁵⁸.

Postulaty *de lege ferenda* odnoszące się do wymogu sprecyzowania regulacji prawnych odnoszących się do dóbr osobistych osób prawnych zostały uwzględnione przez członków Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, którzy kolejno w 2008 r. i 2017 r. przedstawili projekt Księgi pierwszej Kodeksu cywilnego⁵⁹. W obu wyżej wymienionych projektach wskazano kolejno w art. 54 (projektu z 2008 r.)⁶⁰ i art. 40 (projektu z 2017 r.)⁶¹ przykładowe katalogi dóbr osobistych osób prawnych, wśród których wyróżniono takie dobra osobiste jak, między innymi, dobre imię, tajemnicę komunikowania się czy nietykalność pomieszczeń. Ustawodawca powinien zatem zwrócić uwagę na problem dotyczący regulacji prawnych dóbr osobistych osób prawnych, a w szczególności pojawiające się często w praktyce sądów trudności z odpowiednim stosowaniem do osób prawnych przepisów zawartych w art. 23 i 24 k.c. Za słuszny należy uznać postulat zawarcia w przepisie odnoszącym się do dóbr osobistych osób prawnych chociażby przykładowego katalogu takich dóbr.

⁵⁶ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r., III CZP 79/10, Legalis.

⁵⁷ P. Stec, M. Załucki (red.), *50 lat kodeksu cywilnego. Perspektywy rekodyfikacji*, Warszawa 2015, s. 71; Z. Radwański (red.), *Zielona Księga. Optymalna wizja Kodeksu cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2006, s. 39.

⁵⁸ J. S. Piątkowski (red.), *Dobra osobiste i ich ochrona w polskim prawie cywilnym*, Wrocław 1986, s. 267.

⁵⁹ A. Flisek (red.), *Księga pierwsza Kodeksu cywilnego. Projekt z uzasadnieniem*, Warszawa 2009; P. Machnikowski (red.), *Kodeks cywilny. Księga I. Część ogólna. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przyjęty w 2015 r. z objaśnieniami opracowanymi przez członków zespołu problemowego KKPC*, Warszawa 2017.

⁶⁰ Treść art. 54 projektu Kodeksu cywilnego z 2008 r. jest następująca: „Dobra osobiste osób prawnych, jak w szczególności nazwa, dobre imię, wolność działania, tajemnica korespondencji, nietykalność pomieszczeń, podlegają ochronie na zasadach określonych w przepisach o ochronie dóbr osobistych osób fizycznych. Jednakże osoba prawna nie może żądać dla siebie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę”.

⁶¹ Treść art. 40 projektu Kodeksu cywilnego z 2015 r. jest następująca: „Dobra osobiste osoby prawnej, a w szczególności nazwa, dobre imię, tajemnica komunikowania się, nietykalność pomieszczeń, podlegają ochronie prawnej. Przepisy o dobrach osobistych osoby fizycznej stosuje się odpowiednio”.

REFERENCES

- Balcarczyk J., *Dobra osobiste w XXI wieku. Nowe wartości, zasady, technologie*, Warszawa 2012
- Balcarczyk J., *Prawo do wizerunku i jego komercjalizacja*, LEX/el. 2009
- Barta J. (red.), *System Prawa Prywatnego. Tom 13. Prawo autorskie*, Warszawa 2017
- Barta J., Markiewicz R., *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, Warszawa 2001
- Błahuta F. [et al.], *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I, Warszawa 1972
- Ferenc-Szydełko E. (red.), *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, Legalis/el. 2016
- Flisek A. (red.), *Księga pierwsza Kodeksu cywilnego. Projekt z uzasadnieniem*, Warszawa 2009
- Fras M., Habdas M. (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna (art. 1–125)*, LEX/el. 2018
- Gajewski S., Jakubowski A., *Ustawa o samorządzie gminnym*, (w:) S. Gajewski, A. Jakubowski (red.), *Ustawy samorządowe. Komentarz*, Legalis/el. 2018
- Gudowski J. (red.), *Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz do wybranych przepisów*, LEX/el. 2018
- Gutowski M. (red.), *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1–352*, Legalis/el. 2018
- Koczanowski J., *Ochrona dóbr osobistych osób prawnych*, Kraków 1999
- Książak P., Pyziak-Szafnicka M. (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz. Część ogólna*, LEX/el. 2014
- Kubiak-Cyruł A., *Dobra osobiste osób prawnych*, Kraków 2005
- Lewandowska-Malec I., *Dobra osobiste*, Warszawa 2017
- Machnikowski P. (red.), *Kodeks cywilny. Księga I. Część ogólna. Projekt Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przyjęty w 2015 r. z objaśnieniami opracowanymi przez członków zespołu problemowego KKPC*, Warszawa 2017
- Matlak A., *Cywilnoprawna ochrona wizerunku*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2004, nr 2
- Osajda K. (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Legalis/el. 2020
- Partyk A., *Wizerunek osoby prawnej jako jej dobro osobiste*, LEX/el. 2014
- Piątowski S. J. (red.), *Dobra osobiste i ich ochrona w polskim prawie cywilnym*, Wrocław 1986
- Radwański Z. (red.), *Zielona Księga. Optymalna wizja Kodeksu cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2006
- Radwański Z., Olejniczak A., *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2017
- Stec P., Załucki M. (red.), *50 lat kodeksu cywilnego. Perspektywy rekodyfikacji*, Warszawa 2015
- Ślęzak P., *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz*, Legalis/el. 2017
- Świątczak K., *Dobra osobiste osób prawnych w polskim prawie cywilnym*, Łódź 2020
- Wasilewski P., *Wolność prasowej wypowiedzi satyrycznej. Studium cywilistyczne na tle porównawczym*, LEX/el. 2012
- Załucki M. (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Legalis/el. 2020
- Zaremba M. (red.), *Prawo prasowe. Komentarz*, LEX/el. 2018